

Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto 2008

Maatilojen alueelliset tuloerot pieniä

Maatilojen verotettava tulos oli vuonna 2008 keskimäärin 17 332 euroa tilaa kohti. Tulos on kohonnut viidessä vuodessa yhteensä 17 prosenttia. Maatilatalouden tuloverolain (MVL) perusteella verotettujen aktiivisten maatilayritysten lukumäärä aleni samalla ajanjaksolla 68 860 tilasta 62 973 maatilaan, joten osa tuloksen kasvusta selittyi tilakoon yli kolmen hehtaarin kasvulla. Alueittain tarkasteltuna tulos vaihteli pohjoisinta tukialuetta lukuun ottamatta 15 000 - 20 000 euron välillä. Tilakoolla ja tuotantosuunnalla näyttää olevan suurempi merkitys tulokseen kuin tilan sijainnilla. Vuonna 2008 lypsykarja-, sika- ja siipikarjatiloihin tulos vaihteli 40 000 euron molemmin puolin, kun taas kasvinviljelyä harjoittavilla tiloilla tulos jäi keskimäärin alle 10 000 euroon. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemasta vuoden 2008 Maa- ja metsätalousyritysten taloustilastosta.

Alueellista ja tuotantosuuntien välistä kehitystä tarkasteltiin ns. paneeliaikasarjana, jonka avulla lopettaneiden ja tuotantosuuntaa vaihtaneiden tilojen vaikutus tuloksiin voidaan eliminoida. Paneelitarkasteluun valittiin MVL:n mukaan verotetut luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, jotka olivat toiminnassa yhtäjaksoisesti vuodesta 2000 vuoteen 2008. Tästä joukosta poimittiin tarkempaan analyysiin sellaiset yritykset, jotka täyttivät ainakin yhden seuraavista ehdoista: a) tilalla oli vv. 2000–2008 joka vuosi yli 10 lypsylehmää, b) tai joka vuosi yli 100 lihasikaa, c) tai joka vuosi yli 30 hehtaaria viljakasveja, d) tai joka vuosi yli viisi hehtaaria sokerijuurikasta.

Ehdon täyttäviä maatilayrityksiä oli Suomessa kaikkiaan 13 692, joista lypsykarjatiloja oli 7 817, sikatiloja 490, viljatiloja 4 805 ja loput 580 tilaa valikoituivat mukaan sokerijuurikkaan tuotannon perusteella. Tästä joukosta käytetään nimitystä tuotantopaneeli, jonka tulokset voidaan tiivistää seuraavasti:

Lypsykarjatilat

Maatalouden tulos vuonna 2008 oli A- ja C2-tukialueiden lypsykarjatiloihin likipitään sama, vaikka A-alueella maitotuotos oli noin 22 000 litraa korkeampi ja viljelty peltoala noin seitsemän hehtaaria suurempi kuin C2-alueella. Tuotettua maitolitraa kohti tulos oli A-alueella 21 senttiä ja C2-alueella 24 senttiä. Tukien määrä oli sekä A- että C2-alueilla noin 57 000 euroa tilaa kohti. B-alueella tukien määrä oli noin 6 000 euroa alhaisempi kuin A- ja C2-alueilla.

Sikatilat

Sikapaikkaa kohti laskettu tulos on pysynyt viisi vuotta noin 104 eurossa. Vuonna 2008 C2-tukialueen sikatiloilla tulos jää 94 euroon sikapaikkaa kohti, kun eteläisemmällä tukialueella tulos vaihtelee 104 – 108 euron välillä. A-alueen sikatiloilla tukien määrä oli noin 102 000 euroa, kun C2-alueella jäätiin tästä noin 20 000 euroa.

Viljatilat

Peltohehtaaria kohti laskettu tulos oli C1-alueella korkein ja C2-alueella alhaisin. Kyseisten alueiden välinen ero oli noin 100 euroa hehtaaria kohti. Viljatilojen keskikoko vaihtelee tukialueiden välillä 85 hehtaaria (B-alue) 93 hehtaariin (A-alue). Tukialueiden välinen tulos vaihtelee 29 000 eurosta 32 000 euroon tilaa kohti.

Tuotantopaneeliin kuuluvien mautilojen tulokset alueittain vuonna 2008

Tilojen lukumäärä	Alue				
	Koko maa	A-tukialue	B-tukialue	C1-tukialue	C2-tukialue
—Tuotantopaneeli yht.	13 692	1 974	3 939	2 699	4 040
—Lypsykarjatilat	7 817	355	1 307	1 718	3 443
—Sikatilat	490	89	177	141	78
—Viljatilat	4 805	1 355	2 057	834	518
Maatalouden tulos euroa tilaa kohti:					
—Tuotantopaneeli keskimäärin	41 466	36 833	36 483	43 011	46 367
—Lypsykarjatilat keskim.	47 761	48 313	45 474	47 410	48 968
—Sikatilat keskim.	54 852	64 753	54 308	53 993	47 889
—Viljatilat keskim.	30 527	31 798	29 516	32 181	28 918
Tulos yksikköä kohti					
—Maitotilojen tulos senttiä per maitolitra	23	21	22	23	24
—Sikatilojen tulos euroa per lihasika	104	104	106	108	94
—Viljatilojen tulos euroa per viljelty hehtaari	352	343	346	419	319

Sisällys

1. Johdanto.....	4
2. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset.....	6
2.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat.....	6
2.2. Tilakohtainen tarkastelu	8
Alueittain.....	8
Omistusmuodon mukaan.....	9
Tulokset ikäryhmittäin.....	9
Tuotantosuunnan mukaiset tulokset.....	9
Tilakoon mukaan.....	10
3. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset.....	11
4. Yksityismetsätalous.....	12
5. Tilaston vaihtuva teema: Alueellinen kehitys vuosina 2000–2008.....	16
Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston laatuseloste.....	21

1. Johdanto

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston tiedoista valtaosa perustuu hallinnollisista rekistereistä saataviin tietoaineistoihin. Tilaston kannalta keskeisiä rekistereitä tuotetaan ja ylläpidetään sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimivissa yksiköissä että verohallinnossa. Rekistereistä saatavia tietoja on täydennetty 8 800 maatilayrittäjälle suunnatulla tilastokyselyllä, jolla pyrittiin selvittämään maatalouden verolomakkeen antamia tietoja yksityiskohtaisemmin myyntituloja ja vähennyskelpoisia menoja. Tilaston keskeiset tiedot esitetään liitteinä olevissa tietokantatauluissa. Valtaosa taulujen tiedoista on esitetty keskiarvoina tilastoyksikköä kohti. Henkilöverotusta koskevat tiedot on esitetty vuosilta 2000–2008 ja maatilayrityksiä koskevat tiedot vuosilta 2004–2008. Tilastokatsauksen lukujen 1–4 osalta tilasto pyritään julkaisemaan vuosittain saman sisältöisenä, kun taas 'tilaston vaihtuva teema' luvussa aihe vaihtuu vuosittain.

Vuodesta 2006 lähtien myös yksityismetsänomistajien metsätaloutta koskevat tiedot on julkaistu tilastossa. Tässä tilastossa metsätalouden luvut on siten saatavissa kolmelta vuodelta, 2006–2008. Vuosi 2007 oli varsin vilkas puunmyyntivuosi, joten kyseiset tilastovuodet ilmentävät hyvin metsätulojen vuosien välistä vaihtelua. Metsätalouden pinta-alaverotus päättyi kaikkien metsänomistajien osalta vuonna 2005, joten vuodesta 2006 lähtien kaikkien yksityismetsänomistajien verotukseen perustuvat puunmyyntitulot ovat olleet vertailukelpoisia keskenään. Metsätalouden tuloksia esitellään sekä alueellisesti että omistajaryhmien mukaan luokiteltuna.

Tässä tilastossa käytetään nimitystä 'aktiivinen maatilayritys' sellaisista maatilatalouden verolainsäädännön mukaisista verovelvollisista, jotka harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Tosin samalla maatilarekisterin tilalla voi toimia useampiakin maatalouden verovelvollisia yksiköitä, esimerkiksi vanha ja nuori isäntä ovat muutaman vuoden ajan molemmat maatalouden verovelvollisia. Näissä tapauksissa aktiiviseksi yrittäjäksi valittiin liikevaihdoltaan suurempi verovelvollinen, kun taas muut aktiivituloillakin toimivat maatalouden verovelvolliset merkittiin 'passiivisyksityksiksi'. Vuonna 2008 passiivisten yrittäjien lukumäärä oli noin 76 500; he siis toimivat maataloudessa jossain muussakin roolissa kuin pelkästään peltomaan omistajina, ts. heillä oli esimerkiksi maatalouden vuokratuloja.

Tilasto julkaistaan kokonaisuudessaan Tilastokeskuksen internet palvelussa. Tilaston katsaukseen on poimittu esimerkin omaisesti vain joitain tietoja tilaston tietokantatauluista, joten tilaston täydellinen tietosisältö on löydettävissä liitteenä olevista tietokantataulukoista. Tietokantataulukot mahdollistavat monipuolisten tarkastelujen tekemisen, koska vanhaa ”sivurajoitetta” ei ole enää olemassa. Tietokantatauluista voidaan tehdä rajoitettuja poimintoja tilaston käyttäjän kiinnostuksen kohteena olevista aiheista käyttäen erilaisia luokittelijoita. Tietokantatauluista poimitut tiedot on mahdollista tallentaa esimerkiksi taulukkolaskentaohjelmaan, jossa tietoja voidaan muokata omien tarpeiden mukaan. Aiemmissä painetuissa tilastojulkaisuissa oli mahdollista julkaista pääosin vain yhden ulottuvuuden taulukoita, kun nyt julkaistavissa tietokantatauluissa on pääsääntöisesti vähintään kaksi ulottuvuutta, esimerkiksi tuotantosuunta maakunnittain. Tietoja esitetään myös kuntakohtaisesti.

Tämän tilaston tilastoyksiköstä käytetään nimitystä maatilayritys. Kuten edellä mainittiin, maatilalla voi toimia useampia verovelvollisia yrityksiä, tai toisaalta yksi yrittäjä voi harjoittaa maataloutta useammalla maatilalla. Tuotantoa harjoitetaan myös enenevässä määrin vuokratuilla pelloilla - jopa kokonaisia maatiloja vuokrataan. Maatilalla harjoitettavasta tuotannosta on aina taloudellisessa vastuussa maatilalan viljelyoikeutta hallinnoiva oikeushenkilö, tai oikeudellinen yksikkö, joka maatalouden kyseessä ollessa on useimmiten luonnollinen henkilö. Muun yritystoiminnan tilastointiin verrattuna maatila voidaan käsittää yrityksen toimipaikaksi, josta taloudellisessa vastuussa on joko tilan vuokrannut tai sen omistava oikeushenkilö. Näin yrittäjä ja toimipaikka yhdessä muodostavat yrityksen. Koska yritys vastaa usein yhden maatilalan tuotannosta, voidaan tilastossa satunnaisesti puhua myös 'maatilojen tuloksista'. Maatilan käyttö taloudellisten tilastojen perusyksikkönä on kuitenkin hämärtynyt jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin maatilalan pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin tuloihin ja menoihin perustuvaan verotukseen. Toki voidaan myös puhua tuloista maatilayrittäjää kohti, mutta koska kyseessä on usein yrittäjäpuolisot, niin on käytännöllisempää käyttää nimitystä 'maatilayritys' puhuttaessa taloudellisesta tuloksesta.

Tässä tilastossa ei ole mukana sellaisten yritysten tuloksia, jotka eivät ole maatilatalouden verolainsäädännön mukaan verovelvollisia. Jos maatalouden harjoittaja suorittaa esimerkiksi koneurakointia siinä laajuudessa, että verottaja katsoo urakoinnin kuuluvan eri liikkeeksi kuin maatalous, niin tämä koneurakointi jää tämän tilaston

kuvauksen ulkopuolelle. Toisaalta jos koneyrittäminen voidaan katsoa maatalouden sivuelinkeinoksi ja siitä saatuja tuloja verotetaan muiden maatalouden tulojen ohessa, niin urakoinnin tulot ja menot sisältyvät tähän tilastoon. Maataloutta harjoitetaan enenevässä määrin myös elinkeinoverolain piiriin kuuluvissa yrityksissä. Nämäkin yritykset jäävät ainakin toistaiseksi tämän tilaston ulottumattomiin.

2. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset

Tässä luvussa esitetyt tiedot perustuvat pääasiassa maatilatalouden tuloverolain mukaan verotettujen verovelvollisten 2-verolomakkeilla antamiin tietoihin, jotka on yhdistetty maaseutuelinkeinorekisterin tilakohtaisiin tietoihin. Tietoja on täydennetty suoralla 8800 maatilayrittäjälle lähetetyllä tilastokyselyllä. Tähän lukuun liittyvät tietokantataulut on nimetty siten, että taulukon otsikko alkaa sanalla 'Maatilayritys:' Tietokantatauluissa on kuvattu pääasiassa aktiivisten maatilayritysten tuloja, menoja, varoja ja velkoja.

2.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat

Maatalouden verolainsäädännön perusteella verotettavien verovelvollisten määrä oli vuonna 2008 noin 139 500. Näistä kaikkiaan 62 973 verovelvollisen tiedot pystyttiin yhdistämään Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Maatilarekisteriin kuului vuonna 2008 kaikkiaan 65 802 tilaa. Näin ollen lähes 3 000 aktiivitalan tuloja ei joko verotettu maatalouden verolain mukaan, tai tilalta tuloja saavan yrittäjän tietoja ei onnistuttu yhdistämään tilan tietoihin. Valtaosa näistä 3 000 tilasta lienee ns. harrastetiloja, joilta mahdollisesti saatavia tuloja ei veroteta maatalouden verolain mukaan. Myös elinkeinoverolain perusteella verotetut maatilayritykset jäävät tämän tilaston ulkopuolelle.

Maatalouden myyntitulot kohosivat vuodesta 2007 vuoteen 2008 noin 320 miljoonalla eurolla. Tästä kasvinviljelytuotteiden myyntitulojen osuus oli noin 90 miljoonaa (v. 2007 n. 140 me) ja kotieläintuotteiden 194 miljoonaa euroa (v. 2007 78 me) . Maataloustukien määrä supistui edellisvuodesta reilut 10 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulot kohosivat vuonna 2008 edellisvuoden 4 705 miljoonasta 5 030 miljoonaan euroon.

Menot kasvoivat edellisvuodesta 308 miljoonaa euroa. Maatalouden verolomakkeella menot on eritelty lähinnä menojen alv-kannan mukaan. Menoista puolet muodostuu 22 prosentin alv-kantaan kuuluvista menoista, kun poistot, 17 % ja 0 % alv-kantaan kuuluvat menoerät muodostavat kukin noin 14 % osuuden kokonaismenoista. Menojen ja tulojen erotuksesta käytetään termiä voitto. Kun voittoon lisätään korjauserät (esimerkiksi maatalouden menoissa vähennetyt yksityistalouden menot ja alkutuottajien alv-huojennus, sekä vähennetään mm. yksityisauton maatalouskäyttö ja osinkojen verovapaa osa) sekä maatalouden korkomenot, niin saadaan maatalouden tulos. Kaikkien maatalousyrittäjien yhteenlaskettu maatalouden tulos kasvoi edellisvuodesta 13 miljoonaa euroa. Maatalousomaisuuden verotusarvo oli vuonna 2008 ensimmäistä kertaa yli 5 miljardia euroa, kun velkojen määrä oli 3 236 miljoonaa euroa. Maatalouskone- ja kalusto-omaisuuden osuus varoista oli 1 844 miljoonaa euroa. Maatalouden varallisuus kasvoi edellisvuodesta noin 20 miljoonaa euroa enemmän kuin velat.

Maatalouden veronalaiset tulot, menot, varat ja velat yhteensä miljoonaa euroa vuosina 2004, 2007 ja 2008. Tiedot erikseen aktiiviyrittäjiltä ja passiiviyrittäjiltä

	Vuosi	Maatalouden verolain mukaan verovelvolliset		
		Yhteensä	Passiiviyrittäjät	Aktiiviyrittäjät
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	145 051	76 166	68 885
	2007	141 468	77 305	64 163
	2008	139 532	76 559	62 973
03 Maataloustuotteiden myyntitulo milj. euroa	2004	2 323	91	2 231
	2007	2 592	110	2 482
	2008	2 910	102	2 808
10 Tuet milj. euroa	2004	1 745	35	1 709
	2007	1 838	39	1 799
	2008	1 825	31	1 794
20 Menot yhteensä milj. euroa	2004	3 068	129	2 939
	2007	3 345	149	3 197
	2008	3 653	143	3 510
24 Tulos maataloudesta milj. euroa	2004	1 144	120	1 024
	2007	1 213	140	1 072
	2008	1 226	134	1 091
42 Maatalouden varat milj. euroa	2004	4 355	465	3 890
	2007	4 913	527	4 385
	2008	5 060	530	4 531
43 Maatalouden velat Milj. □	2004	2 796	125	2 671
	2007	3 108	119	2 989
	2008	3 236	118	3 119

Seuraavassa taulukossa maakunnat ja kunnat on asetettu maatalouden kokonaistulon perusteella suuruusjärjestykseen. Kokonaistulo on laskettu vain aktiivituloilta. Varsinais-Suomen maakunnassa kokonaistulo oli korkein, 618 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulojen perusteella Kiuruvesi, Somero ja Ilmajoki olivat Suomen kolme maatalousvaltaisinta kuntaa.

Maakunnat ja kunnat maatalouden tulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2008

	Maatilyritysten lukumäärä	Tulot yht. milj. euroa	Tulos yht. milj. euroa	Tulot euroa/yritys	Tulos euroa/yritys
Koko maa - Hela landet	63 053	4 753	1 092	75 375	17 314
Manner-Suomi - Fasta Finland	62 491	4 712	1 081	75 407	17 305
Varsinais-Suomen maakunta - Egentliga Finlands län	6 684	618	121	92 394	18 097
Etelä-Pohjanmaan maakunta - Södra Österns län	7 213	541	124	74 977	17 151
Pohjois-Pohjanmaan maakunta - Norra Österns län	5 257	458	119	87 115	22 563
Pohjois-Savon maakunta - Norra Savolax län	4 484	378	92	84 215	20 510
Satakunnan maakunta - Satakunta län	4 100	320	63	78 140	15 398
Pirkanmaan maakunta - Birkalands län	4 630	294	61	63 522	13 111
Pohjanmaan maakunta - Österns län	4 357	292	71	67 081	16 333
Pohjois-Karjalan maakunta - Norra Karelen län	2 623	199	51	75 723	19 348
Kanta-Hämeen maakunta - Egentliga Tavastlands län	2 486	198	42	79 654	16 790
Keski-Suomen maakunta - Mellersta Finlands län	3 384	188	43	55 433	12 671
Etelä-Savon maakunta - Södra Savolax län	3 023	182	39	60 266	12 944
Uudenmaan maakunta - Nylands län	2 563	182	38	70 816	14 690
Keski-Pohjanmaan maakunta - Mellersta Österns län	1 575	166	50	105 139	31 718
Päijät-Hämeen maakunta - Päijänne-Tavastlands län	1 960	156	34	79 375	17 476
Kymenlaakson maakunta - Kymmenedals län	2 230	134	36	60 158	16 066
Lapin maakunta - Lapplands län	1 713	117	28	68 452	16 574
Itä-Uudenmaan maakunta - Östra Nylands län	1 418	108	23	75 885	16 240
Etelä-Karjalan maakunta - Södra Karelen län	1 756	105	27	59 956	15 131
Kainuun maakunta - Kajanalands län	1 035	78	21	75 546	20 273
Kiuruvesi	474	56	12	117 754	24 291
Somero	541	54	10	100 721	19 275
Ilmajoki	462	53	11	113 725	24 380
Nivala	410	45	12	110 780	29 290
Jalasjärvi	492	45	11	91 819	21 591
Kauhajoki	579	42	9	71 856	14 922
Lapua - Lappo	609	41	9	67 378	15 394
Ahvenanmaa - Åland	562	40	10	71 762	18 277

2.2. Tilakohtainen tarkastelu

Alueittain

Tilaston tarkimpina alueyksikkönä käytetään kuntaa. Muina alueluokkina käytetään sekä maakuntaa että EU-tukialuetta. Maakunnan ja EU-tukialueen mukaan luokitellut tietokantataulukot on laadittu pääsääntöisesti vähintään kahdessa ulottuvuudessa, esimerkiksi maakunnan ja tuotantosunnan mukaan. Otokseen perustuvat tiedot on merkitty *-merkillä tietokantatauluissa. Otostiloilta saatuja tietoja ei ole julkaistu kuntatasolla, koska keskivirhe kasvaa mitä pienemmän luokan tiedoista on kysymys. Siten esimerkiksi tietoja pellon vuokrahinnoista julkaista kunnittain.

Keski-Pohjanmaa erottuu yritysکوhtaisten tuloksen perusteella selkeästi muista maakunnista. Kun Keski-Pohjanmaan maataloilta tulos oli vuonna 2008 lähes 32 000 euroa, niin vastaavasti Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa tulos jää alle 13 000 euroon tilaa kohti. Koko maassa maatalouden tulos oli keskimäärin 17 314 euroa maatilayritystä kohti: tilakohtainen tulos kohosi edellisvuodesta noin 600 euroa.

EU-tukialueittain tarkasteltuna kaikkien maatalojen keskimääräinen tulos oli korkein C2 alueella, 20 428 euroa maatilayritystä kohti. Maatalouden tulos on kasvanut vuodesta 2004 vuoteen 2008 suhteellisesti eniten A ja B-tukialueilla.

Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2007 ja 2008

	Vuosi	Koko maa	A-tukialue	B-tukialue	C1-tukialue	C2-tukialue	C2P-tukialue	C3-tukialue	C4-tukialue
01 Maatilayritysten lukumäärä	2004	68 860	8 680	20 344	16 327	18 201	1 971	2 753	584
	2007	64 163	7 968	19 059	15 056	17 025	1 844	2 646	565
	2008	62 973	7 831	18 703	14 747	16 697	1 820	2 609	566
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 834	12 907	13 734	17 710	15 763	17 597	10 559
	2007	16 711	18 000	15 152	15 223	19 158	16 900	17 994	10 422
	2008	17 332	17 811	15 262	16 007	20 428	18 183	19 174	11 011
Tuloksen muutos % vv 2004–2008		17	20	18	17	15	15	9	4

Omistusmuodon mukaan

Vuonna 2008 tilaston 62 973 aktiivimaatilayrityksestä luonnollisten henkilöiden omistuksessa oli 56 312 yritystä, verotusyhtymien omistuksessa 4 337 yritystä ja kuolinpesien omistuksessa 2 324 yritystä. Pääsääntöisesti muita omistusmuotoja edustavia maatilayrityksiä verotetaan elinkeinoverolakien mukaan. Verotusyhtyminä toimivien yritysten lukumäärä näyttää lisääntyvän vuosi vuodelta, kun taas kuolinpesien määrä alenee. Verotusyhtymien tulos kohosi vuodesta 2004 vuoteen 2008 yli 23 prosenttia, kun luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien omistamissa maatilayrityksissä tulos kohosi vajaat 15 prosenttia.

Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2007 ja 2008 juridisen muodon mukaan ryhmiteltynä

		Kaikki juridiset muodot yht	Luonnollinen henkilö	Verotusyhtymä	Kuolinpesä
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	61 939	3 883	3 038
	2007	64 163	57 737	4 194	2 232
	2008	62 973	56 312	4 337	2 324
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 822	21 917	6 728
	2007	16 711	16 441	25 361	7 443
	2008	17 332	16 982	27 032	7 707
Tuloksen muutos % vv 2004–2008		16,60	14,57	23,34	14,55

Tulokset ikäryhmittäin

Ikäryhmittäinen tarkastelu on esitetty luvussa 3, koska ikäryhmittely voidaan tehdä vain luonnollisten henkilöiden omistamien yritysten kohdalla. Henkilöveroaineiston pohjalta laadittu ikätarkastelu voidaan tehdä myös pidemmälle ajanjaksolle kuin 2c-lomakkeen tietoihin pohjautuvasta aineistosta. Toki yritysکوhtaissa tietokantatauluissa on esitetty myös viljelijän iän mukaan luokitellut tulokset.

Tuotantosuunnan mukaiset tulokset

Tuotantosuuntana käytetään maatilarekisterissä määriteltyä tuotantosuuntaa. Maatilayritysten lukumäärä on laskenut viidessä vuodessa yhdeksän prosenttia; lypsykarjatilojen kohdalla vastaava poistuma on ollut 36 prosenttia ja sikatiloilla 42 prosenttia. Lypsykarjatilojen keskimääräinen yli 41 000 euron tulos on ohittanut jo siipikarjatilojenkin tuloksen. Tuloksen suhteellinen kasvuprosentti vuodesta 2004 vuoteen 2008 oli korkein lypsykarjatiloilta. Alla olevassa taulukossa on maatalouden tuloksen lisäksi esitetty lannoite ja rehukustannusten kehitys tuotantosuunnittain. Kyseiset* kustannuserät on laskettu otoksesta, joten niihin sisältyy otantavirhe.

Vertailuvuosi 2004 on otostietojen osalta erityisen ongelmallinen, sillä verouudistuksen vuoksi kadon osuus otoksessa oli huomattavan korkea kyseisenä vuotena. Tilakohtaiset lannoitemenot kohosivat kyseisellä viiden vuoden jaksolla liki 80 prosenttia yli 6 000 euroon tilaa kohti, kun rehumenot kohosivat 24 prosenttia.

Maatilayritysten lukumäärä, lannoite- ja rehumenot, sekä tulos maataloudesta tuotantosuunnittain vuodesta 2004 vuoteen 2008

		Kaikki tuotanto suunnat yht	1.Lypsy-karjatalous	2.Liham ym naudat	3.Sikatalous	4.Siipikarjatalous	5.Lampaat, vuohet, hevoset	6.Viljan viljely	7.Muu kasvituotanto	8.Muu tuotanto
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	17 230	4 595	3 280	913	2 244	28 308	11 927	363
	2007	64 163	13 619	4 077	2 604	782	2 224	27 536	12 623	698
	2008	62 973	12 286	3 911	2 190	690	2 151	27 908	13 157	680
	Suhteellinen muutos % 2004–2008	-9	-36	-17	-42	-29	-4	-1	10	45
15.4 * Lannoitteet ja kalkki euroa/yritys	2004	2 936	3 999	3 378	5 138	5 996	1 040	2 257	2 425	667
	2007	3 920	5 952	4 112	9 740	5 137	462	3 194	2 779	472
	2008	6 023	9 511	6 569	17 740	9 129	977	4 989	3 809	414
	Suhteellinen muutos % 2004–2008	79	93	78	129	61	-14	86	50	-54
16.1 * Rehut yms. euroa/yritys	2004	5 993	12 887	6 429	30 929	47 747	974	372	258	318
	2007	6 428	15 831	7 947	37 494	63 279	1 185	220	316	547
	2008	7 536	19 303	9 346	49 954	83 185	1 411	1 039	219	0
	Suhteellinen muutos % 2004–2008	24	41	37	51	56	37	303	-12	-58
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	29 069	16 013	27 519	33 135	1 854	7 622	9 012	3 405
	2007	16 711	34 826	19 207	34 295	39 416	2 356	9 424	10 493	3 330
	2008	17 332	41 349	19 817	37 866	39 222	2 239	9 150	10 135	3 505
	Suhteellinen muutos % 2004–2008	15	35	20	30	15	16	16	11	3

* Lannoite- ja rehumenot estimoitu otoksesta

Tilakoon mukaan

Maatilojen määrä aleni suhteellisesti eniten 10–30 hehtaarin tilakokoluokissa. Yli 100 hehtaarin kokoluokan tilojen lukumäärä lisääntyi 37 prosentilla ja 50–100 hehtaarin tilojen määrä kasvoi myös kuudella prosentilla. Maatalouden tulos riippuu selkeä tilakoosta — ainakin keskiarvotasolla tarkasteltuna. Yli 100 hehtaarin tilojen tuloksen suhteellinen kasvu oli nopeampaa verrattuna muihin tilakokoluokkiin.

Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain vuodesta 2004 vuoteen 2008

		Kaikki kokoluokat yht	0- 4,9 ha	5- 9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	4 617	8 626	16 477	12 363	14 362	10 104	2 311
	2008	62 973	4 670	7 592	13 845	10 335	12 608	10 752	3 171
	Muutos % 2004 > 2008	-9	1	-12	-16	-16	-12	6	37
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	1 333	2 085	6 249	13 372	21 502	31 514	44 972
	2008	17 332	2 139	1 860	5 626	13 190	22 543	36 259	56 457
	Muutos % 2004 > 2008	17	60	-11	-10	-1	5	15	26

3. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset

Henkilöverotusta koskevat tietokantataulut on laadittu vuosille 2000 – 2008. Tietolähteenä on käytetty henkilöverorekisteriä, josta on haettu verotiedot sellaisille luonnollisille henkilöille ja heidän puolisoille, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa ja jolta saatuja tuloja verotetaan maatalouden verolainsäädännön mukaan. Puolisoiden tiedot on laskettu yhteen, joten tilastoyksiköllä tarkoitetaan **viljelijäpuolisoiden** yhteenlaskettuja tietoja: voidaan myös puhua maatilayrityksen omistajapuolisista.

Yritystietojen ja henkilöverotietojen yhdistämistä samassa tilastossa voidaan perustella sillä, että maatilayrittäminen poikkeaa muusta yritystoiminnasta sikäli, että useimmiten maatalousyrittäjä omistaa, johtaa ja tekee työt omassa yrityksessään. Suomalainen maatalouselinkeino perustuu edelleen perhevilmeliiniin, joiden omistajina toimivat luonnolliset henkilöt. Henkilöverotietojen perusteella voidaan tehdä päätelmiä siitä, mikä osuus viljelijäperheen tuloista tulee maataloudesta ja mikä osuus muista tulolähteistä. Viljelijäpuolisoiden tuloista yhä suurempi osa tuleekin muualta kuin maatalouden tuloista. Kun vuonna 2000 maatalouden tulojen osuus oli 37 prosenttia viljelijäpuolisoiden tuloista, niin vastaava osuus vuonna 2008 oli 34 prosenttia.

Luonnollisten henkilöiden omistamia maatilayrityksiä oli vuonna 2008 kaikkiaan 56 301: lukumäärä aleni yhdeksässä vuodessa noin 20 prosenttia. Kuntakohtaisissa taulukoissa käytetään maatalon sijaintikuntaa, joten on huomioitava että kaikki veronalaiset tulot eivät jää kyseisiin kuntiin, vaan niistä kannetaan vero asiakkaan kotikunnassa. Kotikunta voi olla eri kuin maatalon sijaintikunta.

Viljelijöiden keski-ikä on kasvanut kolmella vuodella vuodesta 2000 vuoteen 2008. Suhteellisesti eniten on pienentyneet alle 50 vuotiaiden viljelijöiden ikäluokat. Tämä tarkoittaa sitä, että viljelijän luopuessa tilanpidosta pellot myydään tai vuokrataan lisämaaksi toisille viljelijöille. Alle 35 vuotiaiden viljelijöiden tilojen määrä supistui 42 prosenttia vuodesta 2000. Tällainen kehitys tarkoittaa tilalukumäärän supistumista jatkossakin.

Viljelijöiden metsätalouden tulot ovat kasvaneet vuodesta 2000 vuoteen 2008 noin 35 prosenttia. On muistettava, että vuonna 2000 yli 40 prosenttia viljelijöistä kuului vielä metsän pinta-alaverotuksen piiriin, joten vuosien 2000 ja 2008 luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. Viljelijöiden maa- ja metsätalouden yhteenlasketut tulot vuonna 2000 olivat noin 16 300 euroa, kun vuonna 2008 ne olivat 21 872 euroa.

Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tulot ja maatalouden tulojen suhteellinen osuus kaikista tuloista viljelijäpuolisista kohti vuosina 2000 ja 2008

		Yhteensä	alle 35 v.	35 - 49 v.	50 - 64 v.	yli 65 v.
Maatilayritysten lkm	2000	70 083	8 410	31 050	26 966	3 657
	2008	56 301	4 856	21 493	25 949	4 003
	Muutos % 2000 > 2008	-20	-42	-31	-4	9
Viljelijän keski-ikä	2000	47	30	42	55	70
	2008	50	30	43	57	70
	Keski-ikä muutos vuotta vv. 2000 — 2008	3	0	1	1	0
01 Valtionveronalaiset tulot eur./puolisot yht.	2000	35 235	30 369	37 221	35 655	26 460
	2007	52 432	46 350	56 429	51 935	41 579
	Muutos % 2000 > 2008	49	53	52	46	57
03.1 Maatalouden ansio- ja pääomatulo eur./puolisot yht.	2000	13 187	13 622	14 363	12 619	6 387
	2008	17 755	18 749	21 564	16 002	7 454
	Muutos % 2000 > 2008	35	38	50	27	17
03.4 Metsätalouden pääomatulo (+puhdas tulo v 2000) eur./puolisot yht.	2000	3 137	3 031	3 247	3 113	2 609
	2008	4 117	4 254	4 358	3 988	3 492
	Muutos % 2000 > 2008	31	40	34	28	34
Maatalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tuloista prosenttia	2000	37	45	39	35	24
	2008	34	40	38	31	18
	Osuuden muutos	-4	-4	0	-5	-6

4. Yksityismetsätalous

Tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien puunmyyntituloja ja metsätalouden menoja, joten metsätaloutta koskevassa osassa tilastoyksikkönä on **yksityismetsänomistaja**. Puolisointa käsitellään erillisinä metsänomistajina, mikäli he omistavat erikseen metsämaata ja ovat jättäneet kumpikin oman 2c verolomakkeen. Yksityismetsätaloudella tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden, verotusyhtymien ja kuolinpesien harjoittamaa metsätaloutta. Toisin sanoen valtion, kuntien, seurakuntien, säätiöiden, yhteismetsien, metsäyhtiöiden yms. metsätalous ei sisälly tilastoon. Metsätalousmaan pinta-ala on saatu verohallinnon kiinteistötiedoista, joten se ei kaikilta osin vastaa nykyistä tilannetta metsämaan osalta. Esimerkiksi ojitettu suo saattaa olla nykyisin käytännössä metsämaata, vaikka kiinteistörekisterissä se olisi luokiteltu joutomaaksi. Tilaston 'alipeittoon' on saattanut jäädä lisäksi sellaisia metsänomistajia, joilla ei ole ollut mitään ilmoitettavaa 2c lomakkeella. Vuonna 2008 yksityismetsien puunmyyntitulot alenivat edellisvuodesta lähes 850 miljoonaa euroa vuoden 2006 tasolle, eli noin miljardiin euroon. Tilastoa varten 2c verolomakkeiden tiedot yhdistettiin verohallinnon kiinteistötietoihin. Tilaston perusjoukkoon kuuluvien metsänomistajien metsäala on yhteensä hieman yli 9 miljoonaa hehtaaria, kun verohallinnon kiinteistörekisterin mukaan kaikkien yksityismetsänomistajien metsäala on yhteensä noin 10 miljoonaa hehtaaria. Alipeiton osuus pinta-alasta on siten noin 10 prosenttia. Joka tapauksessa tilastossa on mukana kaikki sellaiset yksityismetsänomistajat, joilla on ollut jotain ilmoitettavaa verovuotena 2008, joko tuloja tai menoja. Verohallinnon kiinteistörekisterissä metsämaaksi luokiteltu pinta-ala koko valtakunnassa on hieman yli 17,8 miljoonaa hehtaaria. Pelkästään valtion ja sen liikelaitosten omistuksessa on noin 4,7 miljoonaa hehtaaria metsäalasta.

Yksityismetsänomistajat ilmoittavat vuotuiset puunmyyntitulot ja metsätalouden menot verohallinnon 2c-lomakkeella. Verohallinto lähetti puolisoitten yhdessä omistamista metsätaloustietoisista esitetyt verolomakkeen joko suuremman osuuden omistavalle puolisolle. Jos kiinteistö omistettiin tasan puoliksi, niin lomake lähetettiin iältään vanhemmalle puolisolle. Mikäli puoliso omistivat itsenäisesti metsäkiinteistöjä jättivät he myös erilliset metsäveroilmoitukset. Vuonna 2008 aineistossa on kaikkiaan 272 071 tilastoyksikköä. Näistä luonnollisia henkilöitä oli 213 291, verotusyhtymiä 33 241 ja kuolinpesiä 25 154.

Oheisessa taulukossa yksityismetsätalouden tulokset on esitelty siten, että metsänomistajat on luokiteltu kolmeen ryhmään sen mukaan harjoittavatko he maatilatalouden verolain mukaista maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla tilalla; tästä ryhmästä käytetään nimitystä 'aktiiviviljelijä'. 'Passiiviviljelijöitä' ovat sellaiset maatalouden verovelvolliset, jotka maataloudesta verovelvollisia, mutta eivät maatilarekisteriin kuuluvan maatalon tuloista. Useimmiten näillä passiiviviljelijöillä on vain esimerkiksi peltomaan vuokratuloja tms. Jos metsänomistaja ei ole jättänyt maatalouden verolomaketta, niin hän kuuluu ryhmään 'metsätalallinen' asui hän sitten metsätalallaan tai kaupungissa. Taulukon lukujen yksikkö on pääosin euroa/metsänomistaja, mutta muutama harmaalla rasteroitu rivi on summattu yli koko aineiston kertomalla keskiarvo metsänomistajien lukumäärällä. Vuonna 2008 aktiiviviljelijöistä metsänomistajia oli 54 323, passiiviviljelijöistä 53 152 ja metsätalallisia oli 164 687.

Maatilarekisteristä laskettu maatilayritysten metsäpinta-ala oli 47,9 ha/tila, kun ao. verorekisteristä laskettu aktiivimaatilojen metsäala on 52,4 hehtaaria. Ero johtuu siitä, että maatilarekisterin metsäala on laskettu metsää omistamattomillekin maatiloille. Sen sijaan metsää omistamattomat aktiiviviljelijät eivät ole mukana alla olevassa taulukossa. Aktiiviviljelijöiden metsäala on keskimäärin lähes puolet korkeampi kuin metsätalon omistajien. Sama suhde näkyy myös kaikissa metsänomistajaa kohti lasketuissa taloudellisissa tunnusluvuissa, esimerkiksi maatalon-metsänomistajien puhdas pääomatulo on noin puolet korkeampi kuin 'kaupunkilaismetsänomistajien' vastaava.

Yksityismetsätalouden tulokset erikseen maatila-metsänomistajilta ja kaupunkilaismetsänomistajilta 2006–2008

		Kaikki yht	Aktiiviviljelijä	Passiiviviljelijä	Metsätilallinen
Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä	2006	263 659	56 968	52 638	154 053
	2007	269 623	55 577	53 803	160 243
	2008	272 071	54 232	53 152	164 687
1+Puun myyntitulot euroa/metsänomistaja	2006	3 894	5 858	4 022	3 124
	2007	6 899	10 805	7 275	5 419
	2008	3 721	5 706	3 961	2 990
1+Puun myyntitulot yht. milj euroa	2006	1 027	334	212	481
	2007	1 860	600	391	868
	2008	1 012	309	211	492
1.1 Pystykaupat euroa/metsänomistaja	2006	3 204	4 676	3 307	2 625
	2007	5 945	9 129	6 280	4 728
	2008	3 080	4 458	3 303	2 554
1.2 Hankintakaupat euroa/metsänomistaja	2006	760	1 355	776	535
	2007	1 042	1 890	1 076	736
	2008	703	1 409	716	467
2+Korvaukset ja tuet euroa/metsänomistaja	2006	59	108	61	40
	2007	50	100	52	32
	2008	37	75	37	25
4-Metsävähennys ja varaukset euroa/metsänomistaja	2006	408	732	327	315
	2007	760	1 424	637	571
	2008	644	1 331	485	469
5+Muut pääomatuloksi luettavat erät euroa/metsänomistaja	2006	87	116	96	73
	2007	111	147	124	94
	2008	166	222	190	140
6-Vuosimenot euroa/metsänomistaja	2006	1 034	1 407	1 169	850
	2007	1 111	1 491	1 243	935
	2008	1 124	1 477	1 242	970
10-Poistot (koneet, rakennukset ja ojat) euroa/metsänomistaja	2006	134	183	151	111
	2007	165	231	193	132
	2008	173	233	201	144
13=Metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja	2006	2 465	3 756	2 531	1 966
	2007	5 027	7 895	5 380	3 914
	2008	1 986	2 951	2 264	1 578
13=Metsätalouden puhdas pääomatulo yht. milj euroa	2006	650	214	133	303
	2007	1 355	439	289	627
	2008	540	160	120	260
Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	2006	34,97	53,07	36,13	27,48
	2007	34,15	52,44	35,75	26,97
	2008	33,33	52,35	35,02	25,95

Metsätalouden aluetarkastelun pohjana käytetään metsänomistajan kotikuntaa, kun maataloutta koskevissa luvuissa kunta määräytyy maatalon sijaintikunnan perusteella. Tämä ratkaisu valittiin koska metsänomistajan metsäkiinteistöt sijaitsevat usein useamman kunnan alueelle, tai kotikunnan ulkopuolelle. Tästä syystä esimerkiksi Helsingissäkin on tuhansia yksityismetsänomistajia, mutta ei yhtään maatilayritystä (tilaston perusjoukkoon kuuluvaa).

Seuraavassa taulukossa metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä, metsätalouden puhdas pääomatulo ja metsäpinta-ala on esitetty maakunnittain. Yksityismetsänomistajien metsätalouden puhdas pääomatulo oli vuonna 2008 keskimäärin 1987 euroa, kun edellisenä huippuvuotena se oli yli 5 000 euroa. Aktiiviviljelijöiden vastaava tulo oli 2 952 euroa. Maakunnittain vertaillen suurimmat metsätulot olivat Etelä-Savossa.

Metsätaloudesta verovelvolliset, puhdas pääomatulo, sekä metsäpinta-alat maakunnittain

		Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä		13=Metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja		Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	
		Kaikki	Aktiiviviljelijä	Kaikki	Aktiiviviljelijä	Kaikki	Aktiiviviljelijä
Koko maa	2006	263 431	56 959	2 467	3 756	35	53
	2007	269 436	55 577	5 029	7 895	34	52
	2008	271 686	54 212	1 987	2 952	33	52
1.Uusimaa	2006	20 423	2 221	2 701	5 439	26	45
	2007	21 222	2 188	4 597	9 582	26	49
	2008	21 244	2 139	1 650	2 732	26	45
20.Itä-Uusimaa	2006	3 662	1 269	3 433	4 691	31	43
	2007	3 725	1 226	4 469	6 122	30	43
	2008	3 734	1 190	2 032	2 706	29	44
2.Varsinais-Suomi	2006	16 103	5 640	1 855	2 649	23	33
	2007	16 269	5 492	3 710	5 483	23	33
	2008	16 426	5 345	1 537	2 192	22	33
4.Satakunta	2006	12 630	3 543	1 785	3 013	26	41
	2007	12 905	3 423	3 870	6 225	25	41
	2008	12 843	3 332	1 447	2 205	25	40
5.Kanta-Häme	2006	7 720	2 283	4 008	6 786	29	46
	2007	7 869	2 205	7 087	12 231	28	44
	2008	7 870	2 160	2 759	4 437	28	44
6.Pirkanmaa	2006	19 214	4 218	3 073	5 191	33	61
	2007	19 220	4 078	5 726	10 100	30	53
	2008	19 620	3 968	2 180	3 566	29	52
7.Päijät-Häme	2006	8 147	1 865	4 516	7 351	36	56
	2007	8 361	1 804	7 975	13 398	39	56
	2008	8 446	1 766	2 686	4 483	36	55
8.Kymenlaakso	2006	8 473	2 074	3 647	5 512	28	45
	2007	8 724	2 034	6 337	9 854	28	45
	2008	8 801	2 004	2 411	4 028	27	42
9.Etelä-Karjala	2006	9 500	1 651	3 447	5 536	30	49
	2007	9 867	1 620	7 269	12 964	29	49
	2008	9 883	1 606	2 918	4 271	28	46
10.Etelä-Savo	2006	17 114	2 881	4 597	7 480	41	72
	2007	17 364	2 800	8 737	15 615	40	73
	2008	17 433	2 692	3 414	6 080	40	74
11.Pohjois-Savo	2006	20 326	4 233	2 840	4 208	39	63
	2007	20 762	4 123	6 104	9 727	38	63
	2008	21 011	4 016	2 065	2 830	37	63
12.Pohjois-Karjala	2006	15 638	2 424	2 459	3 247	38	60
	2007	16 045	2 340	5 689	7 685	36	60
	2008	16 261	2 292	2 196	2 853	36	60
13.Keski-Suomi	2006	18 281	3 033	3 881	5 760	40	73
	2007	18 912	3 022	7 053	11 614	40	74
	2008	19 123	2 940	2 659	3 858	39	75
14.Etelä-Pohjanmaa	2006	19 808	6 673	1 343	1 954	28	39
	2007	20 039	6 493	3 310	4 817	27	38
	2008	20 147	6 349	1 376	2 070	27	39
15.Pohjanmaa	2006	14 117	3 979	1 026	1 704	25	39
	2007	14 370	3 899	2 442	3 988	24	38
	2008	14 269	3 790	1 329	2 271	25	40
16.Keski-Pohjanmaa	2006	5 337	1 489	1 237	1 686	35	55
	2007	5 399	1 455	3 261	4 611	33	53
	2008	5 544	1 435	1 536	2 495	33	54
17.Pohjois-Pohjanmaa	2006	23 705	4 749	905	1 573	40	62
	2007	24 339	4 684	2 814	4 429	39	61
	2008	24 625	4 570	1 183	1 874	38	61
18.Kainuu	2006	8 533	927	1 494	2 264	52	88
	2007	8 725	903	4 320	6 687	51	91
	2008	8 877	888	2 123	2 421	47	86

		Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä		13=Metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja		Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	
		Kaikki	Aktiiviviljelijä	Kaikki	Aktiiviviljelijä	Kaikki	Aktiiviviljelijä
19.Lappi	2006	12 986	1 363	787	1 179	66	124
	2007	13 587	1 344	2 923	5 103	66	127
	2008	13 842	1 308	1 551	2 011	63	124
21.Ahvenanmaa	2006	1 714	444	750	937	21	38
	2007	1 732	444	1 757	3 266	22	38
	2008	1 687	422	1 260	2 417	22	38

5. Tilaston vaihtuva teema: Alueellinen kehitys vuosina 2000–2008

Maataloustukien alueellinen oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus herättää jatkuvasti keskustelua. Tässä luvussa tarkastellaan maatilayritysten taloudellista ja rakenteellista kehitystä 2000-luvulla ns. paneelitarkastelun avulla. Paneeliaikasarjalla tarkoitetaan aineistoa, jossa tutkittavat yksilöt eivät vaihdu tutkimusperiodin aikana. Toisin sanoen tuotantonsa lopettaneiden ja aloittaneiden maatalojen tiedot eivät vaikuta tuloksiin. Tarkasteluun on otettu vain luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, koska näiltä yrittäjiltä on saatavissa myös henkilöverotukseen perustuvat tiedot. Tilastoaineistosta muodostettiin kaksi erilaista paneelia. Ensimmäiseen paneeliin otettiin mukaan kaikki vuodesta 2000 vuoteen 2008 luonnollisena henkilönä maataloutta harjoittaneet maatilayritykset. Tästä paneelista käytetään nimitystä **'tilapaneeli'**, koska valintakriteeri oli maatilayrityksen yhtäjaksoinen toiminta yhdeksän vuoden ajan. Tällaisia maatilayrityksiä oli kaikkiaan 49 808. Toinen paneeli muodostettiin ensimmäisen paneelin osajoukkona, jolloin valintakriteerinä käytettiin tilan tuotantosuuntaa, tai oikeammin tilan eläinmääriä sekä viljelypinta-aloja. Tästä paneelista käytetään nimitystä **'tuotantopaneeli'**, koska paneeliin kuulumisen edellytys oli tuotantosuunnan pysyvyys vuodesta toiseen. Tuotantopaneeliin valikoitui kaikkiaan 13 692 maatilayritystä.

Vaikka tilapaneelissa tilajoukko pysyy samana, niin kyseisten tilojen tulosten analysointia vaikeuttavat tilan sisäiset tuotantosuuntien vaihdokset. Esimerkiksi vuonna 2000 tilapaneeliin kuuluvista yrityksistä harjoitti päätuotantosuuntana lypsykarjataloutta 16 332 yritystä, kun vuonna 2008 vastaavasti niitä oli enää 10 428. Samalla jaksolla viljatilojen määrä kasvoi 16 388 tuhannesta 22 386 tuhanteen tilaan. Tilapaneelin tulokset löytyvät julkaisun liitteenä olevista tietokantatauluista: taulukoiden otsikot alkavat sanalla 'Tilapaneeli'.

Tuotantopaneelin valintakriteerien määrittelyssä tähdättiin siihen, että kyseiseen paneeliin tulevat yritykset edustaisivat ainakin kotieläintuotannon osalta vähintään yhden henkilön työllistävää perheviljelmiä. Yli 10 lehmän lypsykarjatila työllistää varmasti ainakin yhden ihmisen, kuten myös yli 100 lihasian sikala, mutta 30 hehtaarin viljatila toki voidaan hoitaa sivutoimisesti varsinkin ulkopuolista urakointia käytettäessä. Tällaiset viljatilat ja yli 5 hehtaarin sokerijuurikastilat ovat kuitenkin vähintään keskikokoisia suomalaisia kasvituotantotiloja, joten tällä perusteella päädyttiin tarkastamaan myös niitä omina tilaryhminään. Tältä pohjalta lähdettiin hakemaan mahdollisimman homogeenistä ja edustavaa yritysryhmää. Valintakriteerinä edellytettiin jonkin seuraavan ehdon täyttymistä:

- a) tilalla oli oltava yhtäjaksoisesti yhdeksänä vuotena yli 10 lypsylehmää,
- b) tai yhtäjaksoisesti yli 100 lihasikaa,
- c) tai yhtäjaksoisesti yli 30 hehtaaria viljakasveja,
- d) tai yhtäjaksoisesti yli viisi hehtaaria sokerijuurikasta.

Jos yrityksen tuotanto oli niin monipuolista, että se olisi voitu valita mihin tahansa ryhmään eo. kriteerien perusteella, niin se valittiin sikatilaksi, eli jos tilalla olisi ollut yhdeksänä vuotena yli 10 lehmää, yli 100 lihasikaa, viljaa yli 30 ha ja sokerijuurikasta yli 5 ha (kombinaatio 15 oheisessa taulussa). Tosin tällaisia tiloja ei ollut vaikka se periaatteellisesti olisikin mahdollista. Jos maatilayritys täytti joka vuosi sekä vilja- että sokerijuurikasyrityksiltä vaaditut kriteerit (kombinaatio 10 oheisessa taulukossa), niin tuotantosuunnaksi määriteltiin sokerijuurikas.

Tuotantopaneeliin kuuluvan maatilayrityksen tuotantosuunnan valinta erilaisissa kombinaatiotilanteissa.

Tuotantokombinaatiot ==> ryhmän valinta	1.Leh-miä yli 10	2.Siko-ja yli 100	3.Viljaa yli 30 ha	4.S-jjuurikasta yli 5 ha
1 ==> 1.Lypsykarja	kyllä	—	—	—
2 ==> 2.Sikatalous	—	kyllä	—	—
3 ==> 3.Vilja	—	—	kyllä	—
4 ==> 4.Sokerijuurikas	—	—	—	kyllä
5 ==> 2.Sikatalous	kyllä	kyllä	—	—
6 ==> 1.Lypsykarja	kyllä	—	kyllä	—
7 ==> 1.Lypsykarja	kyllä	—	—	kyllä
8 ==> 2.Sikatalous	—	kyllä	kyllä	—
9 ==> 2.Sikatalous	—	kyllä	—	kyllä
10==> 4.Sokerijuurikas	—	—	kyllä	kyllä
11==> 2.Sikatalous	kyllä	kyllä	kyllä	—
12==> 2.Sikatalous	kyllä	kyllä	—	kyllä
13==> 1.Lypsykarja	kyllä	—	kyllä	kyllä
14==> 2.Sikatalous	—	kyllä	kyllä	kyllä
15==> 2.Sikatalous	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä

Tuotantopaneelin tiloista 92 prosenttia sijaitsee C2 tukialueelle ja sen eteläpuolelle. Sekä B että C2 alueilla on suunnilleen sama määrä tuotantopaneeliin kuuluvien tilojen, eli noin 4 000 molemmilla. Ehdon täyttäviä maatilayrityksiä oli Suomessa kaikkiaan 13 692, joista yli 10 lehmän lypsykarjatiloihin oli 7 817, yli 100 lihasian sikatiloja 490, yli 30 hehtaarin viljatiloja 4 805 ja loput 580 tilaa valikoitui mukaan yli viiden hehtaarin alalla harjoitetun sokerijuurikkaan tuotannon perusteella. Yli 10 lypsylehmän tiloja löytyy kaikilta tukialueilta, yli 30 ha viljatiloja muilta paitsi C4 alueelta. Sianlihatilat löytyvät pääosin C2 alueen eteläpuolelta kun sokerijuurikasta viljellään pääasiassa C1 alueen eteläpuolella. Lypsykarjatiloihin 44 prosenttia oli C2 tukialueella, kun vastaavasti 43 prosenttia viljatiloista sijaitsi B-tukialueella.

Alla olevasta taulukosta käy ilmi tuotantopaneeliin kuuluvien tilojen lukumäärät alueittain vuosina 2000 ja 2008, tilanomistajien ja heidän puolisoitten yhteenlaskettu maatalouden ansio- ja pääomatulo, tuotantomäärätietoja, sekä maatalouden velkatilanteen kehitys. Täydelliset tiedot löytyvät tilaston tietokantatauluista. Tuotantopaneeliin kuuluvien tilanomistajien ja heidän puolisoitten yhteenlasketut maatalouden ansio- ja pääomatulot kohosivat vuodesta 2000 vuoteen 2008 kaikkiaan 54 prosenttia. Kasvu on ainakin osittain syntynyt tilakokoa kasvattamalla: vilejely peltoala on kasvanut 12 hehtaaria, kotieläinten lukumäärä ja maitotuotos ovat myös kasvaneet.

Lypsykarjatilat

Tuotantopaneelin lypsykarjatiloihin maatalouden ansio- ja pääomatulot kasvoivat yhdeksässä vuodessa keskimäärin 78 prosenttia. Vuonna 2008 tulon keskiarvo oli liki 48 000 euroa vaihdellen B-alueen 45 600 eurosta C2 alueen 49 100 euroon. A- ja C2-tukialueilla tulot olivat likipitään sama, vaikka A-alueella maitoa tuotettiin keskimäärin noin 22 000 litraa enemmän ja vilejely peltoala oli noin seitsemän hehtaaria suurempi kuin C2-alueella. Meijeriin toimitettua maitolitraa kohti tulot A-alueella olivat 21 senttiä ja C2-alueella 24 senttiä. Tukien määrä oli sekä A- että C2-alueilla noin 57 000 euroa tilaa kohti. B-alueella tukien määrä oli noin 6 000 euroa alhaisempi kuin A- ja C2-alueilla. Tilakohtainen velkamäärä kasvoi yhdeksässä vuodessa keskimäärin 58 prosenttia — C2-alueella peräti 70 prosenttia.

Sikatilat

Sikatilojen tulot olivat vuonna 2008 keskimäärin 55 469 euroa. Tulojen määrä kasvoi yhdeksässä vuodessa 35 prosenttia ja sikapaikkojen määrä kasvoi 389:sta 526:n. Sikapaikkaa kohti laskettu maatalouden tulos on pysynyt viisi vuotta noin 104 eurossa. Vuonna 2008 C2-tukialueen sikatiloilla maatalouden tulos oli noin 94 euroa sikapaikkaa kohti, kun eteläisemmällä tukialueella tulos vaihteli 104 – 108 euron välillä. A-alueen sikatiloilla tukien määrä oli noin 102 000 euroa, kun C2-alueella jäätin tästä noin 20 000 euroa. Sikatilojen velat ovat kasvaneet 45 prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2008. A-alueella kasvu oli 60 prosenttia, kun A-B alueilla jäätin alle 40 prosenttiin.

Viljatilat

Maatalouden tulot kasvoivat keskimäärin 19 prosenttia. Alueittain maatalojen keskimääräiset tulot vaihtelivat vain vähän, mutta peltohehtaaria kohti laskettuna vaihtelu on suhteellisesti suurempaa: C1-alueella maatalouden

tulos noin 100 euroa/ha korkeampi kuin C2-alueella. Vuonna 2008 viljatilojen keskikoko vaihteli tukialueiden välillä 85 hehtaarista (B-alue) 93 hehtaariin (A-alue). Viljatilojen velat kohosivat vuodesta 2000 vuoteen 2008 keskimäärin 18 prosenttia.

Sokerijuurikkan viljely on keskittynyt kolmelle eteläisimmälle tukialueelle. Juurikastilojen keskimääräiset tulot olivat hieman korkeammalla tasolla kuin viljatioilla; tulot myös kasvoivat suhteellisesti enemmän kuin viljatioilla.

Tuotantopaneeli, tiedot EU-tukialueen mukaan

		Vuosi / muutos	EU tukialue							
			Koko maa	A tukialue	B tukialue	C1 tukialue	C2 tukialue	C2P tukialue	C3 tukialue	C4-tukialue
Tuotantopaneelin tilojen lukumäärä vv. 2000–2008	Tuotantopaneeli yht.		13 692	1 974	3 939	2 699	4 040	379	592	69
	Lypsykarjaa >10		7 817	355	1 307	1 718	3 443	351	574	69
	Lihasioja >100		490	89	177	141	78			.
	Viljaa >30 ha		4 805	1 355	2 057	834	518	25	16	.
	Sokerijuur. >5 ha		580	175	398					
Maatalouden ansio- ja pääomatulot euroa, puolisot yht.	Tuotantopaneeli yht.	2000	27 213	27 903	25 835	27 884	27 801	25 486	27 876	28 484
		2008	41 896	38 050	36 972	43 186	46 573	46 518	46 522	43 488
		Muutos % 2008-2000	54	36	43	55	68	83	67	53
	Lypsykarjaa >10	2000	26 849	28 866	25 295	26 302	27 450	25 493	27 770	28 484
		2008	47 897	48 964	45 675	47 289	49 135	47 692	47 340	43 488
		Muutos % 2008-2000	78	70	81	80	79	87	70	53
	Lihasioja >100	2000	41 235	45 613	38 828	43 833	38 235			
		2008	55 469	65 486	54 584	55 191	48 133			
		Muutos % 2008-2000	35	44	41	26	26			
	Viljaa >30 ha	2000	26 515	26 587	25 129	28 451	28 558	26 008	32 088	
		2008	31 438	33 299	30 276	32 777	29 382	31 695	19 526	
		Muutos % 2008-2000	19	25	20	15	3	22	-39	
	Sokerijuur. >5 ha	2000	26 039	27 157	25 461					
		2008	36 178	38 741	35 168					
		Muutos % 2008-2000	39	43	38					
	Tuotantomäärät	Meijeriin toimitettu maito litraa/vuosi lypsykarjatiljoilla	2000	152 137	172 595	156 520	149 297	151 799	140 796	148 054
2008			205 659	228 098	211 405	203 587	206 175	192 257	193 634	175 395
Muutos litraa 2008-2000			53 522	55 503	54 885	54 290	54 376	51 461	45 580	34 735
Lihasikapaikkojen lukumäärä sikatioilla		2000	389	474	376	377	344			
		2008	526	620	514	500	507			
		Muutos paikkaa 2008-2000	137	146	138	123	163			
Viljelty peltoala viljatioilla		2000	73	80	73	64	71	88	71	
		2008	87	93	85	77	91	123	88	
		Muutos ha 2008-2000	13	13	12	12	20	35	17	
Viljelty peltoala sokerijuurikastiloilla		2000	54	63	50					
		2008	65	78	59					
		Muutos ha 2008-2000	11	15	9					

		Vuosi / muutos	EU tukialue							
			Koko maa	A tukialue	B tukialue	C1 tukialue	C2 tukialue	C2P tukialue	C3 tukialue	C4-tukialue
Maatalouden velat	Tuotantopaneeli yht.	2000	85 350	103 364	86 693	83 548	79 767	70 824	71 395	85 871
		2008	119 324	124 471	108 269	123 857	129 930	92 266	104 114	83 925
		Muutos % 2008-2000	40	20	25	48	63	30	46	-2
	Lypsykarjaa >10	2000	76 725	95 842	79 356	76 028	75 961	65 326	71 101	85 871
		2008	121 508	139 959	116 282	120 328	129 468	86 267	103 851	83 925
		Muutos % 2008-2000	58	46	47	58	70	32	46	-2
	Lihasioja >100	2000	152 356	196 792	149 253	141 642	132 272			
		2008	221 433	271 148	202 808	232 841	195 724			
		Muutos % 2008-2000	45	38	36	64	48			
	Viljaa >30 ha	2000	93 135	99 496	89 077	88 999	97 188	142 441	80 956	.
		2008	109 662	113 562	101 492	112 941	123 061	176 809	119 893	.
		Muutos % 2008-2000	18	14	14	27	27	24	48	
	Sokerijuur. >5 ha	2000	80 497	101 283	70 558					
		2008	83 667	102 926	74 935					
		Muutos % 2008-2000	4	2	6					

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston tiedot perustuvat maataloushallinnon ja verohallinnon rekisteritiedoista yhdistettyyn kokonaisaineistoon, jota täydennetään satunnaisotannalla valituille maatilayrityksille suunnatulla tilastokyselyllä. Tilasto kuvaa maassamme toimivien maatilayrittäjien taloudellista toimintaa ja rakennetta, sekä maatalousyrittäjien omistajapuolisoiden veronalaisia tuloja. Lisäksi tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien metsätaloutta. Tilaston tutkimusyksikkönä on maatalouden osalta maatilayritys ja metsätalouden osalta verovelvollinen metsänomistaja. Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tietosisältö kattaa siten erikseen sekä maa- että metsätalouden. Tilastossa julkaistaan tietoja sekä keskimäärin tilastoyksikköä kohti laskettuna että summattuna yli kaikkien yritysten. Tietoja on luokiteltu alueittain, tuotantosuunnittain, tilakokoluokittain, omistusmuodoittain sekä ikäryhmittäin

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilasto perustuu valtaosin hallinnollisista rekistereistä saataviin kokonaisaineistoihin, joita täydennetään otostutkimuksella.

2.1. Perusjoukko

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilastossa perusjoukkoja on itse asiassa useita. Maatilayrityskohtaisia asioita käsiteltäessä (luku 2) perusjoukko muodostuu kaikista maatilatalouden verolain mukaan verovelvollisista oikeudellisista yksiköistä. Luvussa 3 perusjoukon muodostavat maatilatalouden verolain mukaista toimintaa harjoittavat viljelijät ja heidän puolisonsa jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa perusjoukko muodostetaan verohallinnon yksityismetsänomistajiksi luokittelemista metsänomistajista. Kaikista em. kolmesta joukosta on muodostettu yhdistelmäaineisto, joka on jaettu maatilarekisteriin kuulumisen perusteella ns. aktiivi- ja passiivirytyksiin. Tarkemman analyysin kohteena on aktiivitulojen tuotanto-oikeuksien haltijana toimivat oikeushenkilöt. Maatila ja oikeushenkilö muodostavat yhdessä maatilayrityksen, jonka tunnisteena käytetään hallinnossa yritystunnusta. Jos samalla maatilalla toimii useampia verovelvollisia yrityksiä (y-tunnuksia), niin aktiiviseksi yritykseksi valitaan liikevaihdon perusteella suurempi yritys. Tällainen tilanne on hyvin yleinen esimerkiksi maatalon sukupolvenvaihdoksen jälkeisinä vuosina, jolloin vanha isäntä saa esimerkiksi veronalaisia jaksotettuja eläinten myyntituloja. Vanhaa ja uutta isäntää käsitellään tässä tapauksessa erillisinä tilastoyksiköinä. Muun yritystoiminnan tilastointiin verrattuna maatila voidaan käsittää yrityksen omaisuudeksi ja toimipaikaksi. Resurssit omistaa tai vuokraa oikeudellinen yksikkö, joka tavoittelee taloudellisessa mielessä korvausta ja voittoa työlleen ja pääomilleen. Näin yrittäjä (= oikeudellinen yksikkö) ja maatila (= toimipaikka), yhdessä muodostavat yrityksen. Maatalon käyttö taloudellisten tilastojen tilastoyksikkönä on hämärtyneenä jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin maatalon pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin yrittäjien maatalouden tuloihin ja menoihin perustuvaan verotukseen.

2.2. Otanta

MVL:n mukaisia verotietoja täydennettiin suoralla maatilayrityksiin suunnatulla tilastokyselyllä. Vuoden 2007 maatalousyrittäjien verotietojen ja vuoden 2008 maatilarekisterin pohjalta muodostettiin otantakehikko, josta poimittiin kaikkiaan 8800 maatilayrityksen otos. Tilastokyselylomake postitettiin verohallinnon osoitetietojen perusteella maatilatalouden verovelvollisille, jotka palauttivat täytetyn lomakkeen joko palautuskuoressa tai internetin välityksellä Tilastokeskuksen Xcola tiedonkeruupalvelimelle.

Otantastrategiaan sisältyvä paneeli, jossa noin puolet otoksesta vaihtuu vuosittain, jolloin sama tila on tutkimuksessa mukana yleensä kaksi vuotta. Otanta-asetelmana oli ositettu yksinkertainen satunnaisotanta palauttamatta. Tärkeimpinä osituskriteereinä olivat tuotantosuunta ja tilakoko. Ositteiden lukumäärä vuoden 2007 otannassa oli 31. Otos kiintiöitiin Neyman-kiintiöinnin mukaan ja kiintiöintimuuttujana oli edellisvuoden tulos maataloudesta.

Otoksesta saadut tulokset painotetaan vastaamaan kokonaisaineistosta saatuja lukuja. Estimoinnin tarkkuuden parantamiseksi tehtiin jälkiositus, jonka tärkeimmät kriteerit olivat maatilayrityksen juridinen muoto ja

EU-tukialue. Tämän jälkeen jokaiselle ositteelle laskettiin painokerroin ja painot kalibroitiin kaikille otoksen hyväksytyille maatilayrityksille. Kalibroinnissa hyväksytyjen tilojen tiedot saadaan vastaamaan kalibroitavien muuttujien osalta kohdeperusjoukon jakaumia. Kaikki otostutkimuksilla saadut arvot (estimaatit) on merkitty tähdellä tilaston liitteenä olevissa tietokantataluluissa. Estimaatti on matemaattisella laskentakaavalla otoshavaintojen arvoa hyväksi käyttäen saatu arvio perusjoukon ominaisuudesta.

Ylipeittoa syntyy, kun kehikkoperusjoukossa on mukana kohdeperusjoukkoon kuulumattomia alkioita. Vuoden 2008 otantakehikkoo muodostettaessa oli käytettävissä vuoden 2007 maatalouden veroaineisto. Otosvaiheessa ylipeitto saattoi johtua seuraavista syistä: maatalousyrittäjä jolta oli edellisvuoden verotiedot oli lopettanut tuotannon vuonna 2007 eikä ollut enää 2008 maataloudesta verovelvollinen. Estimointivaiheessa oli käytössä vuoden 2008 veroaineisto, jolloin otokseen sisältyneet ylipeitto voitiin pudottaa pois tarkastelusta.

Alipeittoa syntyy, jos kehikossa eivät ole mukana kaikki kohdeperusjoukkoon kuuluvat alkioit. Maatilayritys voi jäädä alipeittoon seuraavista syistä:

- a) maatalousyrittäjän verotietoja ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin
- b) tilan tiedot puuttuvat maatilarekisterissä
- c) yrittäjän tiedot puuttuvat verottajan rekisteristä

Suurin vaara jäädä alipeittoon piilee kohdassa a. Hallinnolliset rekisterit ovat Suomessa hyvässä kunnossa. Alipeittoa ei yleensä voi havaita ja siten sitä ei voi korjata.

Otoksella kerättyjen lukujen luotettavuuteen vaikuttavat vastauskato, mittausvirheet sekä otannasta aiheutuva satunnaisvaihtelu. Mittausvirheitä syntyy mm. siitä, että kysymykset voidaan ymmärtää ja tulkita eri tavoilla tai vastaajat voivat jättää kertomatta joitain tietoja. Mittausvirheitä pyritään vähentämään kehittämällä ja selkeyttämällä tilastolomaketta. Verovuonna 2008 lähes kaikkiin maatalouden kaupallisiin verokirjanpito-ohjelmiin oli sisällytetty tilastolomakkeen tulostusmahdollisuus.

Otannasta aiheutuvalla satunnaisvaihtelulla tarkoitetaan sitä, että eri otoksista lasketut luvut poikkeaisivat jonkin verran toisistaan. Arvioitaessa karkeasti otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun suuruutta erilaisissa tilanteissa on pääperiaatteena, että lukuihin sisältyy sitä vähemmän otannasta aiheutuvaa epävarmuutta, a) mitä suuremman otoksen pohjalta luvut on laskettu ja b) mitä suurempaa yritysjoukkoa luvut kuvaavat. Tämän vuoksi esimerkiksi maakunnittain esitetyt estimaatit ovat tarkempia kuin kunnittain esitetyt estimaatit. Tästä syystä otokseen perustuvia tietoja ei esitetä kuntakohtaisesti.

Otannasta aiheutuvaa epätarkkuutta arvioidaan estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat sekä otoksen koko että tarkastelun kohteena olevan ominaisuuden vaihtelu, eli muuttujan varianssi. Keskivirheen avulla voidaan laskea estimaatin luottamusväli, jolla haettu perusjoukon arvo sijaitsee tietyllä todennäköisyydellä.

Vuoden 2008 otoksesta lasketut suhteelliset keskiriveet prosentteina tuotantosuunnittain. Muuttujina tilastolomakkeella kysytyt tulo- ja menoerät

	Tuotantosuunta								
	Kaikki yht	1. Lypsykarjatalous	2. Liha-ym naudat	3. Sikatalous	4. Siipikarjatalous	5. Lampaat, vuohet, hevoset	6. Viljanviljely	7. Muu kasvituotanto	8. Muu tuotanto
Tilalkm	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nautakarja	1,76	4,17	30,69	41,69	40,72	24,57	31,27	..	2,53
Siat	57,44	49,31	3,46	65,04	55,20	21,64	40,81	..	3,23
Siipikarja	56,50	84,90	46,89	13,39	58,33	29,16	63,92	..	9,55
Muut kotiel.	34,09	37,88	54,20	65,81	28,78	53,21	44,68	96,92	17,91
Maito	0,72	22,58	50,81	40,96	76,02	27,69	44,55	..	0,69
Kananmunat	46,09	33,63	41,25	12,65	57,69	45,69	55,10	..	11,75
Muut kel.tuotteet	66,81	38,07	38,58	32,78	31,63	36,81	28,38	96,54	16,28
Vilja	4,61	8,68	8,90	13,96	51,61	1,91	5,33	48,61	1,34
Sokerijuurikas	25,32	39,20	29,47	28,09	86,77	19,38	10,27	..	7,83
Peruna	38,25	57,17	50,18	50,38	64,21	42,27	11,76	95,86	10,68
Puutarhatuotteet	75,49	40,15	58,07	40,47	57,36	34,09	8,25	96,47	7,67
Muut kasvit	8,51	17,41	43,51	30,53	42,22	6,86	11,47	41,41	6,91
Maan vuokratulot	17,01	30,81	33,07	29,53	43,14	24,27	16,01	51,71	13,05
Muut vuokrat	18,95	37,02	32,34	46,83	78,83	15,99	21,92	94,57	11,47
Muut tulot	9,22	12,16	13,65	49,77	29,38	10,68	30,97	43,82	2,68
Kotieläimet	6,85	5,92	6,28	11,98	32,32	16,62	28,69	..	2,75
Muut kotieläinmenot	1,66	6,03	12,16	16,86	21,98	16,78	23,58	96,54	1,89
Lannoitteet ja kalkki	1,80	4,48	5,07	8,71	16,94	2,31	4,24	35,29	1,09
Siemenet	3,34	6,30	6,55	10,18	26,36	3,64	6,34	41,65	1,93
Muut kasvinviljelymenot	3,12	7,59	7,42	15,80	58,48	3,59	6,67	48,95	2,20
Lyhytikäinen kalusto	2,86	7,61	5,91	11,31	17,50	4,50	23,94	52,90	4,50
Palveluiden osto	2,57	6,71	7,43	12,76	15,41	5,22	9,01	67,56	1,98
Koneiden kunnossapito	1,68	4,55	4,86	8,96	13,02	2,81	7,37	62,45	1,39
Rakennusten kunnossapito	3,50	6,62	9,62	17,18	17,76	6,35	9,65	44,39	2,60
Polttoja voiteluaineet	1,80	3,38	3,25	9,44	13,42	2,31	6,01	39,25	1,12
Sähkö	1,40	3,55	3,40	10,64	16,88	2,41	7,18	37,32	1,25
Muut em. kohdan menot 12	2,31	5,20	4,73	11,35	18,62	5,81	8,15	30,15	2,24
Yksit. ja metsätal osuus 12	2,32	5,01	4,53	9,32	17,97	4,11	5,98	45,47	1,96
Rehut yms.	1,15	5,94	4,40	9,46	17,43	20,00	25,85	..	0,67
Muut menot	4,14	12,54	8,85	34,75	21,09	11,22	17,03	67,74	5,57
Maan vuokramenot	2,28	4,72	5,76	10,72	27,24	3,40	6,93	49,14	1,41
Vakuutusmaksut	1,16	2,86	2,99	9,32	10,65	1,86	2,97	23,58	0,76
Muut em. kohdan menot 15	1,69	4,42	5,74	11,36	13,37	3,15	10,65	20,11	1,65
Yksit. ja metsätal osuus 15	4,65	7,90	11,32	23,89	30,95	7,19	18,39	35,77	5,03
Peltoala	0,70	1,67	2,16	5,12	7,68	0,94	2,48	14,83	0,00

2.3. Osittaiskaton korjaaminen

Osittaiskato tarkoittaa yleensä osittain puutteellista tietoa tilastoyksiköstä. Kun tilastokysely lähetettiin kaikkiaan 8 800 maatilayrittäjälle, niin estimointivaiheessa näistä 100 yritykselle ei löydetty maatalouden verotietoja ollenkaan. Otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi jäi siten 8 700 maatilayritystä. Otokseen hyväksytyistä maatilayrityksistä 4063 yrittäjää palautti 'täydellisesti' täytetyn tilastolomakkeen. Lisäksi otokseen hyväksyttiin

sellaiset maatilayritykset, jotka olivat palauttaneet joko osittain täytetyn tilastolomakkeen, tai yrityksessä oli rekisteritietojen perusteella vain yhtä kotieläinlajia tai viljeltiin vain yhtä kasvilajia. Näiden yritysten osalta tilastolomakkeella kysytyt tiedot voitiin tulojen osalta 'täyttää' rekisteritiedoista. Näitä tapauksia oli kaikkiaan 2 544, joten otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi saatiin 6618 maatilayritystä. Kadoksi jäi siten 2082 yrityksen tiedot. Toki näiden katoon sisältyvien maatilayritysten rekisteritiedot on käytettävissä samalla tavalla kuin muidenkin perusjoukkoon kuuluvien yritysten, mutta tilastokyselyn osalta näiden yritysten tiedot puuttuvat. Oheisessa taulukossa katohavaintojen määrää on kuvattu yrityksen omistajan juridisen muodon mukaan.

Otokseen hyväksytyt maatilayritykset ja kato yrityksen juridisen omistajan mukaan

	1. Luonnollinen henkilö	2. Verotusyhtymä	3. Kuolinpesä	4. Muut
1. Hyväksytyt	5 887	543	177	11
2. Kato	1 884	139	59	0
Yhteensä	7 771	682	236	11

Otokseen hyväksytyjen yritysten tietoja jouduttiin siis täydentämään, koska tilastolomakkeella kysytyjä tietoja puuttui joko yhdestä tai useammasta kohtaa. Edellisvuoden kokemuksen perusteella imputointimenetelmäksi valittiin moni-imputointi sen ominaisuuksien, implementoitavuuden ja luotettavuuden takia. Moni-imputoinnissa puuttuvat havainnot imputoidaan kahdella tai useammalla imputoidulla arvolla muodostaen useita täydellisiä aineistoja. Moni-imputoinnin tuottamat täydelliset aineistot analysoidaan käyttäen täydellisille aineistoille tarkoitettuja standardeja menetelmiä, aivan kuten imputoidut aineistot olisivat alun perin olleet täydellisiä aineistoja. Näiden analyysitulosten piste-estimaattien keskiarvo on moni-imputoinnin tuottama piste-estimaatti. Analyysitulosten keskinäinen vaihtelu antaa arvion puuttuvien havaintojen imputoinnin tuottamasta epävarmuudesta, joka yhdistettynä otantavirhettä kuvaavaan varianssiin johtaa yhteen johtopäätökseen mielenkiinnon kohteina olevien estimaattien vaihtelusta.

Tässä tilastossa jokaista imputointiryhmää kohden rakennettiin 50 täydellistä aineistoa. Näiden aineistojen imputoinnissa käytettiin aputietoina mm. verohallinnon ja maaseutuelinkeinorekisterin tietoja. Aineistojen muuttujat logaritmisoiitiin ennen moni-imputointia jotta vinoista jakaumista päästiin mahdollisimman normaalijakautuneisiin muuttujiin. Ennen ensimmäisen aineiston imputointia tehtiin 1 000 simulointia ja imputointien välillä suoritettiin 500 simulointia imputointien stabiloimiseksi. Näiden 50 täydellisen aineiston piste-estimaattien keskiarvoa käytettiin moni-imputointi piste-estimaattina.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kokonaisaineistojen osalta tiedot perustuvat hallinnon tietorekistereihin, joten aineiston oikeellisuuden valvonta tapahtuu sekä verohallinnon että maataloushallinnon viranomaisten toimesta. Useimmat veroaineiston muuttujat on poimittu verottajan tietokannoista vasta verotuksen valmistumisen aikoihin, joten kyseiset tiedot ovat läpäisseet verovalmistelun. Verolainsäädännöstä johtuen maatalousyrittäjien eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen kirjaamisessa on eroja maatilayritysten välillä. Kyseiset vakuutusmaksut voidaan kirjata menona joko maatilatalouden 2-lomakkeelle tai henkilöveroilmoitukseen. Maa- ja metsätalousministeriöstä saadut tiedot liittyvät valtaosin maataloustukien hakemiseen, joten annettujen tietojen valvonta tapahtuu EU-lainsäädännön pohjalta. Väärien tietojen antamisesta seuraa sanktio.

Verohallinnon ja maataloushallinnon rekisteritiedot on yhdistetty koneellisesti. Joissakin tapauksissa maatalon ja oikean oikeudellisen yksikön tiedot eivät välttämättä ole kohdanneet. Tilastolomakkeelle esitetyttiin sekä

maataloushallinnon käyttämä maatilatunnus, sekä verohallinnossa käytetty yrittäjätunnus. Vuoden 2008 tietojen perusteella vain parissa tapauksessa viljelijä ilmoitti, että maatilatunnus ja y-tunnus eivät vastanneet toisiaan.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto julkaistaan vuosittain. Veroaineistot valmistuvat lähes vuoden viiveellä viitevuoden päättymisestä, joten tilaston julkaisuviive on yli vuosi viitevuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilasto julkaistaan SVT:n Maa-, metsä- ja kalatalous sarjassa. Tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internet-palvelussa ja on sieltä saatavana kokonaisuudessaan ilmaiseksi kaikille käyttäjille. Tilastoaineiston pohjalta voidaan suorittaa myös erityisselvityksiä asiakkaiden omien tarpeiden mukaan. Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston otosaineistoja voidaan myös luovuttaa tutkimuskäyttöön käyttöluvun perusteella. Tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999).

6. Tilaston vertailukelpoisuus

Tilastokeskus julkaisi vuodesta 1973 vuoteen 2004 saakka tätä tilastoa vastaavia tietoja sekä Maatilatalouden yritys- ja tulotilastossa että Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa. Vastaavia tietoja on siten saatavissa yli 30 vuodelta. Tosin useat lainsäädännössä ja lähdeaineistoissa tapahtuneet muutokset vaikeuttavat vertailun tekemistä. Seuraavassa eräitä vertailua vaikeuttavia muutoksia:

- vuodesta 1994 lähtien rakennuksista alle 6 000 markan menojännökset tuli poistaa kerralla
- vuodesta 1995 lähtien suurin osa maataloista tuli arvonlisäverovelvollisiksi. Tätä edeltävältä ajalta kaikki tulo- ja menoerät sisältävät arvonlisäveron.
- vuodesta 1995 lähtien maitokiintiöt luettiin mukaan maatalouden varoihin
- vuonna 2004 maatalouden verolomake uudistettiin täydellisesti sisällön osalta ja veroaineiston osalta siirryttiin kokonaisaineistoon
- vuodesta 2004 lähtien tilastoyksikkö ja tilaston perusjoukko on määritelty uudella tavalla

Henkilöverotietojen vertailussa on huomioitava seuraavat seikat: vuonna 1993 siirryttiin luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien ansio- ja pääomatulojen osalta erilliseen verotuskohteluun. Yhtymät eivät enää olleet erillisiä verovelvollisia vaan niiden tulo on jaettu vuodesta 1993 lähtien kokonaan osakkaille. Tuolloin vähennysjärjestelmään tehdyt suurimmat muutokset koskivat korkojen vähennysoikeuksia. Muut muutokset koskivat mm. tulolähdejakoja, veronsaajia ja verotusmenettelyä. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtaisen tulon tulolähde. Metsätalouden tulo ei ole kuulunut vuodesta 1993 maatalouden kanssa samaan tulolähteeseen, vaan henkilökohtaisiin tuloihin. Tulolähdejaon muutos merkitsi sitä, että tappioita ei voinut enää vähentää toisen tulolähteen tuloista (poikkeuksena kuitenkin pääomatuloista vähennettävät tulolähteen tappiot).

Vertailu muihin samaa ilmiöaluetta kuvaaviin tilastoihin

Tilastokeskuksen julkaisemat Tulonjakotilasto ja Kulutustutkimus ovat otostutkimuksia, jotka sisältävät tulo- ja kulutustietoja eri väestöryhmistä. Näissä tilastoissa maatalousyrittäjät ovat mukana yhtenä sosioekonomisena ryhmänä. Tilastoyksikkönä on kotitalous. Kotitalouden muodostavat kaikki ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät yhdessä tulojaan. Tulonjakotilastossa ja Kulutustutkimuksessa on muutamia määritelmäeroja ja lisäksi tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulo- ja varallisuustilasto perustuu verotustietoihin ja se laaditaan rekisteriaineistosta. Tulo- ja varallisuustilaston tilastoyksikkönä on yksityinen henkilö. Tulo- ja varallisuustilaston kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin Tulonjakotilaston tai Kulutustutkimuksen.

Kansantalouden tilinpidon maataloussektoria kuvaavat käsitteet poikkeavat tämän tilaston käsitteistä. Huomattavia eroja syntyy esimerkiksi tukien käsittelyssä, suoriteperusteisuudessa, tutkimuskohteessa ja lähdeaineistossa.

Maatilarekisteri on Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen julkaisema tilasto, joka sisältää tietoja maatalojen lukumääristä, maankäyttölajien pinta-aloista, omistussuhteista, tuotantosunnista sekä viljelijöiden

ikärakenteesta. Maatilojen peltopinta-alaa mitataan hallinnassa olevan pellon avulla, mikä on vähintään yhtä suuri kuin viljelty pinta-ala. Maatilarekisterin perusjoukkoon kuuluvat sellaiset maatilat, joilla on viljelyksessään vähintään yksi hehtaari peltomaata, tai tilan taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1200 euroa. Tästä tilajoukosta käytetään myös nimitystä tilastollinen maatilarekisteri. Maatilarekisteri laaditaan pääasiassa maaseutuelinkeinorekisteristä saatavien tietojen perusteella. Tietoja täydennetään tukea hakemattomien tilojen osalta suoralla tilastokyselyllä. Maatilarekisterissä ei ole veromuodollisia vaatimuksia.

MTT Taloustutkimus ylläpitää maatalouden kannattavuuskirjanpitoa, jonka perustuu siihen sitoutuvien viljelijöiden kahdenkertaisiin kirjanpilotietoihin. Mukana on noin 1000 maatalo-, puutarha- ja poroyritystä. Tiloilta kerätään rahatulot ja -menot verokirjanpidosta, viljelytiedot, tuotantomäärät, omaisuudessa tapahtuneet muutokset ja työtuntien määrät. Tiedot kerää ja tallentaa tietojärjestelmään maaseutukeskus ja MTT Taloustutkimus tarkastaa ne ja laskee tiloille tilinpäätökset sekä talouden tunnusluvut.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastossa käytettyjen käsitteiden osalta pyritään noudattamaan verohallinnon käyttämiä käsitteitä siltä osin kun tiedot koskevat veroaineistosta laskettuja tuloksia. Suurimmat erot aikaisempiin maatalouden tulotilastoihin verrattuna on tapahtunut kohdeperusjoukon määrittelyssä. Aiemmin tilaston perusjoukko muodostettiin yksinomaan maatilarekisterin pohjalta, jolloin myös tilastoyksiköstä käytettiin nimitystä maatalo. Tässä tilastossa termillä 'maatalo' tarkoitetaan lähinnä paikkaa missä yrityksen tuotanto tapahtuu. Maatilarekisteriin kuulumisen perusteella yritykset jaetaan ns. aktiivisiin ja passiivisiin maataloyrityksiin. Vaikka tilastollisesta maatilarekisteristä käytetään myös nimitystä 'aktiivitilojen rekisteri', niin siihen kuuluvien tilojen joukossa on myös sellaisia yksiköitä, jotka verottaja tulkitsee ns. harrastetiloiksi ja siten näiden tilojen omistajia ei veroteta maatalouden verolakien mukaan. Maatilarekisteriin kuulumattomia maatalouden verovelvollisia oli yli 70 000. Tästä joukosta käytetään nimitystä 'passiiviyksikkö'. Nämä yksiköt saavat esimerkiksi maatalouden verolain alaisia maan vuokratuloja, josta syystä he joutuvat täyttämään maatalouden 2-verolomakkeen.

Maatalousverotus perustuu ns. kassaperusteiseen tilinpitoon, joten vertailtaessa tämän tilaston tietoja suoriteperusteisesti laskettuihin tuloksiin on muistettava kyseisten kirjanpitoikäntöjen erot.

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Maa-, metsä- ja kalatalous 2010

Lisätietoja

Hannu Maliniemi (09) 1734 2796
Vastaava tilastojohtaja:
Ari Tyrkkö

maataloustilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-304X (pdf)